

A be nem jelentett munkavégzés elleni európai Platform

Platform szeminárium: “A be nem jelentett munkavégzés kezelése a mezőgazdasági ágazatban, az idénymunkásokra és a kertészetre helyezett hangsúllyal”

Belgium, Brüsszel, 2019. január 24.

A platform szeminárium lehetőséget nyújtott a résztvevőknek arra, hogy reflektáljanak azokra a meglévő gyakorlatokra, eszközökre és megközelítésekre, amelyek az Európában jelen levő be nem jelentett munkavégzéssel foglalkoznak a mezőgazdaság területén. A beszélgetések a mezőgazdasági ágazatban jelen levő be nem jelentett munkavégzés megelőzését célzó és az ebben visszatartó erővel bíró módszerekre és eszközökre helyezték a hangsúlyt, és ebben a platform tagjai, a megfigyelők és a szociális partnerek a nap során aktív és központi szerepet játszottak.

Főbb megállapítások:

- ▶ **A be nem jelentett munkavégzés túlsúlya a mezőgazdasági ágazatban részben annak termelési értékláncához kapcsolódik.** Ebben az ágazatban a termékeket jellemző módon nem közvetlenül a fogyasztónak szállítják, hanem a feldolgozóipar vagy kiskereskedelmi vállalkozásoknak értékesítik. A kiskereskedelmi élelmiszer- és élelmiszerfeldolgozó-iparban jelen levő verseny nagy nyomást helyez a mezőgazdasági és kertészeti termelőkre, hogy a termelési költségeket alacsonyan tartsák, miközben fenntartják a magas minőséget. Az alacsony előállítási költségek elérése a munkaerő költségeinek csökkentésével történik, vagy „high road” stratégiák alkalmazásával, például technológiai innovációval, vagy „low road” stratégiákkal, például törvénytelen munkahelyi gyakorlatokkal, ide tartozik a be nem jelentett munkavégzés is.
- ▶ **A be nem jelentett munkavégzés mögötti egyéb hajtóerők a jogszabályok összetettségéhez és a szerződések regisztrálásának adminisztratív terhéhez kapcsolódnak,** amely a szabványostól eltérő alkalmazási formákhoz vezet. Ezek a mezőgazdasági ágazatban gyakoriak, az élelmiszer-előállítás szezonális természetéből fakadóan. A meglévő szabályozások nem veszik figyelembe megfelelő módon az ágazat szerkezetét és szükségleteit (szezonális munka, alkalmi munka, nem megszokott munkaidő stb.). A gazdák és a dolgozók lehet, hogy nincsenek tudatában a jogi kötelezettségeknek és eljárásoknak. Bizonyos alágazatokban, például lovakkal kapcsolatos ágazatokban, be nem jelentett munkavégzés olyan munkahelyi kultúrában létezik, ahol gyakori a szabályok be nem tartása.

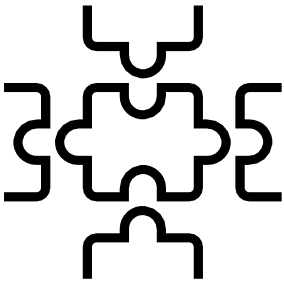

- ▶ Habár a be nem jelentett munka a mezőgazdasági ágazatban az Európai Unió és harmadik országok állampolgárait egyaránt érinti, a résztvevők kiemelték, hogy **a migráns munkavállalók kiszolgáltatottabbak lehetnek a kizsákmányolás, visszaélések és emberkereskedelem többféle formájával szemben.** Hasonlóképp, habár a statisztikai adatok hiányosak, mendemondaszintű bizonyítékok utalnak egy nemi dimenzió létére, ahol a nőkre nézve nagyobb annak a veszélye, hogy hivatalos szerződés nélkül, és alacsonyabb fizetésért alkalmazzák őket.
- ▶ A be nem jelentett munkavégzés elleni küzdelem fő kihívásai ebben az ágazatban a **munkahelyi ellenőrzések kivitelezésének nehézségeihez kapcsolódnak** a korlátozott elérhetőség (a munkaerő mérete és kiterjedése, a telephelyekhez való hozzáférés hiánya) és a szóbeli szerződések gyakorisága miatt. Az ellenőrök kommunikációs problémákkal kerülhetnek szembe, mivel nem ismerik az ágazat zsargonját. Emelett létezhetnek nyelvi korlátok is. A mezőgazdasági ágazatban egy másik kihívás a be nem jelentett munkavégzés azonosításához kapcsolódó adatok hiánya.

Szakpolitikai megközelítések és ajánlások:

- ▶ A be nem jelentett munkavégzés okai a mezőgazdasági ágazatban rendszerszintűek. Széles a közmegegyezés a tekintetben, hogy **a közvetlen és közvetett intézkedéseket egyaránt egyesítő holisztikus szakpolitikai megközelítéseket kell alkalmazni.**
- ▶ Alapvetően fontos a kormányközi és a kormányok és a dolgozók és gazdák képviselői közötti **hatékony együttműködés**, például háromoldalú partnerségeken keresztül. Az együttműködést továbbá határokon átnyúló szinteken is fejleszteni kell. Erre példa a spanyol munkaügyi felügyelet és annak marokkói megfelelője, melyek a munkaszerződések közös ellenőrzését végzik. Egy másik példa a CGIL (Olaszország) és Bulgária, Románia, valamint a Macedónia Volt Jugoszláv Köztársaság megfelelő szervezetei közötti közös információs irodák.
- ▶ **Az ágazatra szabott további megközelítések szükségesek a hatékonyabb ellenőrzések kialakításához.** Hatékony eszközök lehetnek például az olyan intézkedések, mint a szabályokat betartó társaságok fehér listára helyezése (lásd még Olaszországban a „Minőségi munka hálózatát”). Az ellenőrzések javulhatnak a jelenleg még kevésbé kihasznált, jobb kockázatelemzés és adatbányászat révén, hogy a kockázatos mezőgazdasági holdingokat azonosítani lehessen.
- ▶ **Könnyebbé kell tenni a jogkövetést.** További erőfeszítéseket kell tenni a szabályok egyszerűsítésére – különösen az idénymunkások regisztrálását tekintve – és könnyen hozzáférhető megoldásokat kell biztosítani a legális munkavégzéshez. Az IT eszközök teljes kihasználása szükséges a nyilvántartási eljárások egyszerűsítésére (beleértve az appok használatát is). Ez megkönnyítené az ellenőrzéseket és a rendellenességek észlelését, ahogy azt a Magyarországon nemrégiben tapasztaltak mutatják. Léteznek más példák is, például az együttes foglalkoztatás (Finnország) vagy a rövidtávon foglalkoztatottak egyszerűsített szerződésai (Bulgária).
- ▶ Az eljárások egyszerűsítése együtt jár **a munkavállalói jogok védelmét biztosító ösztönzőkkel.** Megfelelő magatartást ösztönző hatékony eszközként került még említésre a fehér listák készítése és a termékcímkézés. Szintén felhasználható lenne az ágazati munkafeltételek javítására, ha függőségi viszony létezne a – például a közös agrárpolitikából történő – támogatáshoz jutás és a kollektív szerződések között.
- ▶ **Befektetés olyan kezdeményezésekbe, melyek a bizalmat növelik és elősegítik a változást az ágazat munkavégzési kultúrájában.** Hiányzik a szolidaritás és a bizalom a munkavállalók között, valamint a hatóságok felé is. A tudatosító kampányok között megtalálhatók az alulról jövő segítő kezdeményezések, melyek kimondottan a munkavállalókat célozzák, például Olaszországban a CGIL, vagy Németországban az európai migráns munkavállalók szakszervezete által véghez vitt kampányok. Léteznek a fogyasztói magatartásra hangsúlyt fektető kezdeményezések is; ezek arra töreksenek, hogy növeljék a termékek minőségének ismertségét védjegy kezdeményezésekkel, amelyeket a gazdákkal, a munkavállalókkal és a kiskereskedőkkel együttműködésben hajtanak végre.
- ▶ **A be nem jelentett munkavégzés mögötti strukturális okok leküzdése visszatartó erejű intézkedésekkel, a vállalkozásközi perspektíva alkalmazásával.** A potenciálisan még átültethető példákat gazdagítja még az olyan vállalkozások vagy ügynökségek létrehozásának kötelező engedélyeztetése, amelyek közvetítőként / brigádvezetőként működnek, ahogy az az Egyesült Királyságban látható, vagy az ellátási láncot kezelő felelősségi rendszerek, ahogy az Belgiumban látható.

További információ: A szemináriumról az ezeket a problémákat részletesen taglaló oktató anyag készül, amely 2019 márciusában lesz elérhető.

